Lausunto EU:n CSAM-asetusehdotuksesta

Suomen Internet-yhdistys / Internet Society Suomen Chapter

Timo Kiravuo
15.10.2024

Suomen Internet-yhdistys

Pieni asiantuntijayhdistys
Kansainvälisen Internet Societyn Suomen Chapter
Yli 30 vuotta Internetin edistämistä

Asetusehdotuksen vaikutusalue

Asetuksen kohde on kaikki Internet-verkon viestintäpalvelut, jotka mahdollistavat kahdenvälisen viestinnän

- Sähköposti, IRC, tunnetut pikaviestimet, yrityksien käyttämät työkalut jne.

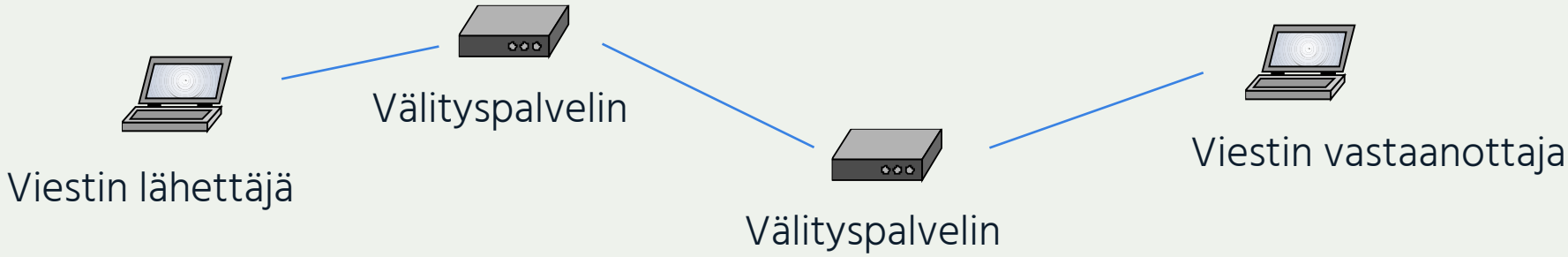
Lisäksi asetus edellyttää toimia ohjelmajakelijoilta

- Puhelimien sovelluskauppojen lisäksi esim. GitHub ja muut avoimen lähdekoodin jakelupalvelut

Asetuksella tulisi olemaan merkittävä vaikutus

- Avoimelle innovaatiolle
- Nykyisille viestintäpalveluille
- Vapaaehtoistoiminnalle

Internetin perinteinen viestintäarkkitehtuuri

Esim. sähköposti, IRC, ei-kaupalliset pikaviestimet

Viestintä perustuu standardeihin (protokolliin)
Eri komponentit voivat olla

- Eri tahojen kehittämiä
- Eri tahojen hallinnassa
- Luotu eri aikoina

Palvelu koostuu erillisistä toiminnoista, eikä sillä ole yhtä hallitsevaa tahoa

Miten tulkitaan direktiivin (EU) 2018/1972 2 § 5 momentti?

Tarkoitetaan:
”henkilöiden välisellä viestintäpalvelulla” tavallisesti korvausta vastaan suoritettua palvelua, joka mahdollistaa henkilöiden välisen suoran interaktiivisen tietojenvaihdon sähköisillä viestintäverkoilla rajallisen henkilömäärän välillä ja jossa viestinnän aloittavat tai siihen osallistuvat henkilöt määrittelevät sen vastaanottajan/vastaanottajat; siihen eivät kuulu palvelut, jotka mahdollistavat henkilöiden välisen interaktiivisen viestinnän pelkästään toiseen palveluun olennaisesti liittyvänä vähäisenä liitännäistoimintona;

CSAM-ehdotuksen Artiklat 3 – 6

Selvitysvelvollisuus (riskiarvio ja raportointi) eivät liene este pienillekään yrityksille

- Saattaa rajoittaa vapaaehtoistoimintaa (vaatimukset sisältävät enemmän työtä ja epävarmuutta kuin GDPR)

Miten laajasti tulkitaan artiklan 6 "software application store"?

Asetus (EU) 2022/1925 2 § 14 momentti:
Sovelluskauppa: "...verkossa toimivien välityspalvelujen tyyppiä, joka keskittyy ohjelmistosovellusten välittämiseen tuotteina tai palveluina;"

Voidaan tulkita tarkoittavan kaikkia ohjelmistojakeluita, myös avoimen lähdekoodin jakamista

Artikloiden 3 – 6 vaikutus seksuaaliväkivallan torjuntaan

- Jättää avoimeksi kuka vastaa palvelusta, joka koostuu eri osapuolten tarjoamista osista tai teknisen rajapinnan kautta tarjottavasta palvelusta
    - esim. sähköposti
- Omatoiminen riskiarvio lienee luultavasti realistisin tapa lähestyä asiaa
- Ohjaa yhden toimittajan palvelun rakentajan suunnittelemaan kokonaisuutta lasta ja nuorta suojaavalla tavalla

Artikla 7, kuvien skannaus ja esto

Viestinnän valvonta rajattu kuvien ja videon ennalta arviointiin

Edellyttää teknisiä muutoksia olemassa oleviin järjestelmiin

- Ei ole ongelma suurille toimijoille, mutta voi aiheuttaa ylitsepääsemättömän integrointihaasteen vanhoille järjestelmille ja innovoinnille

Yksityiskohdat jonkin verran avoimia

- Missä lasketaan tunniste?
- Missä tunnistetta verrataan tietokantaan?
- Onko toteutettavissa käyttäjän päätelaitteessa vai pitääkö viestinnän sisältöä kopioida muualle?

Artikla 7 vaikutus seksuaaliväkivallan torjuntaan

- Kuvaskannaus on kierrettävissä esim. paketoimalla kuva Zip-muotoon ja laittamalla salasana samaan viestiin
- Todennäköisesti ei vaikuta suuresti halukkaiden osapuolten CSA-materiaalin välitykseen
- Voi vaikuttaa grooming-toimintaan, mutta jättää sanallisen viestinnän auki

Asetuksen vaikutus yhteiskuntaan

- Regulaatio hidastaa innovointia
  - ICT-ala on päässyt olemaan säätelemättä yllättävän monta vuosikymmentä
  - Valmistelutekstistä ei selviä miten laaja vaikutus tulisi olemaan
  - Sääntely on pieni ongelma isoille toimijoille, mutta Internetin kehitys on perustunut yksittäisten ihmisten vapauteen luoda uutta
- Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta on merkittävä yhteiskunnallinen ongelma
  - Asetusehdotus ei ratkaise ongelmaa, mutta ohjaa palveluiden suunnittelua jatkossa
  - Viestinnän sisällöntarkastuksen vaikutus ei liene suuri

Väärinkäyttömahdollisuuksia ja haittavaikutuksia

- Valtiolle mahdollisuus laajentaa mekanismin käyttöä kansallisella lainsäädännöllä tai muilla keinoin
- Kolmannet osapuolet voivat hyödyntää olemassa olevan mekanismin virheitä ja rikkoa viestintäsalaisuutta
- Seuraamalla kuvista laskettavia tunnisteita voidaan seurata kuvaviestintää
    - Esim. poliittiset kuvaviestit
- Vääriä hälytyksiä voidaan aiheuttaa tahallisesti kiusantekotarkoituksessa
    - Esim. kuva, joka ei ole CSA-materiaalia, mutta jonka PhotoDNA tunnistaa sellaiseksi
- Vaikutus CSA-materiaalin tarkoitukselliseen levittämiseen ja jakeluun heikko
- Rajoittaa innovointia
- Ohjaa Internetin palvelukehitystä isoille toimijoille

Yhteenveto erilaisista ehdotuksista lasten ja nuorten suojelemiseksi

Kaikkien teknisten lastensuojeluehdotusten haaste (myös aiempien):

- *Jos tehdään tehokkaasti, on kallista ja loukkaa perusoikeuksia*
- *Jos tehdään tehottomasti, ei tuota haluttua vaikutusta, mutta aiheuttaa turhaa työtä*
- *Mekanismin luominen mahdollistaa sen laajentamisen muihin tarpeisiin*

Asetusehdotuksessa esitetty ratkaisu ei tule suojaamaan lapsia kattavasti, mutta antaa valtioille pääsykanavan kansalaisten viestintään